

جهان انرژی

دانشکده مهندسی انرژی

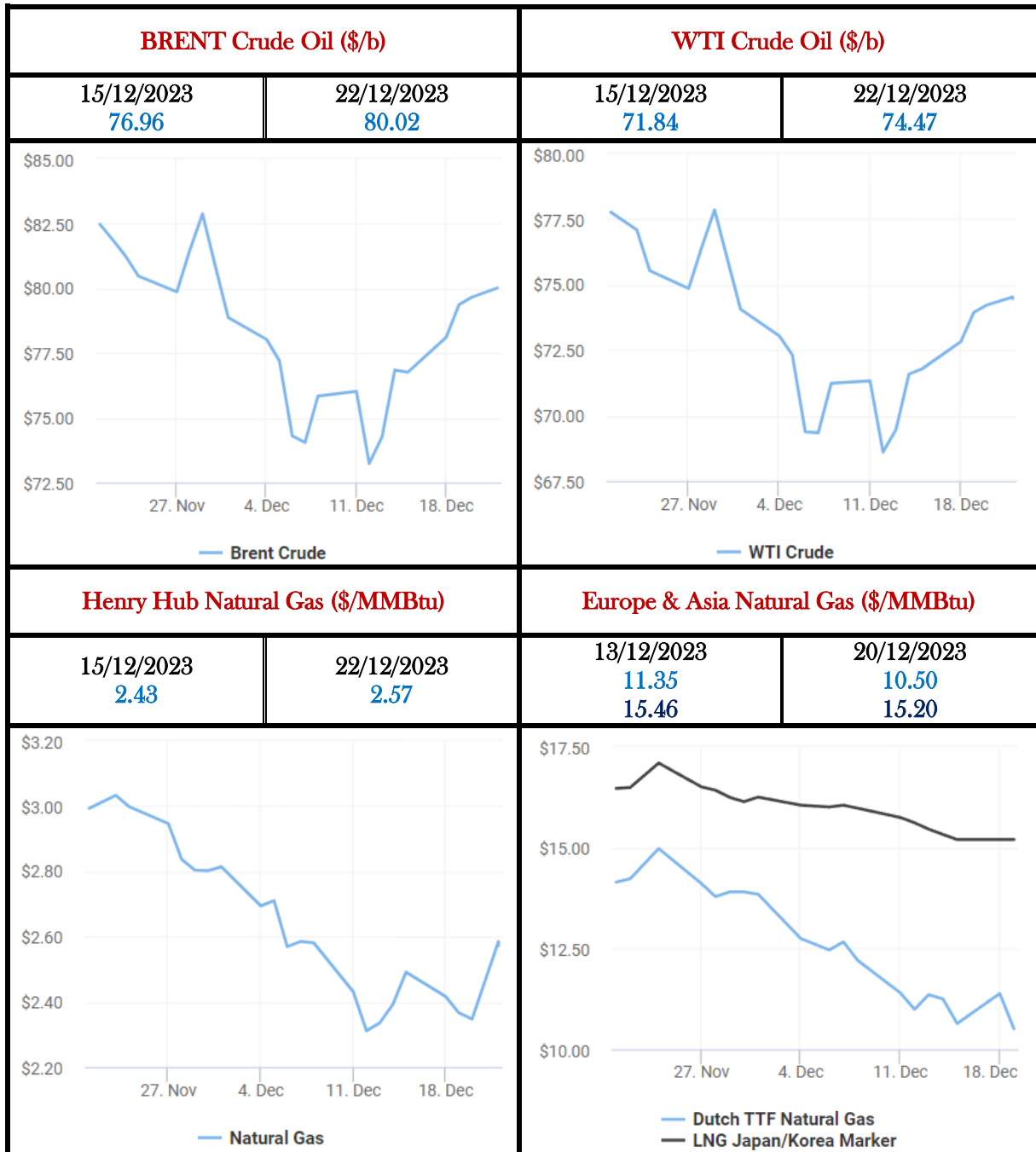
تفسیر نموده:

رصد تحولات بازار نفت خام و گاز طبیعی

نویسندگان این شماره:

حسن راعی و عباس ملکی

۲ دی ۱۴۰۲

پویایی های بازار

امروز قیمت هر بشکه نفت «برنت» در بازار لندن به ۷۹,۰۷ دلار رسید. بالا رفتن قیمت نفت خام با تحولات جنگ غزه به خصوص اختلالات در کشتیرانی در دریای سیاه ارتباط دارد. حملات موشکی و پهپادی گروه انصارالله یمن به نفتکشها باعث شده است که عرضه این دو حامل انرژی در مقاصد اروپا و ایالات متحده همراه با تأخیر انجام پذیرد. به گزارش «بلومبرگ»، تعداد نفتکشها و کشتیهای حامل سوخت که از تنگه باب‌المندب می‌گذرند در روز ۴۰ درصد نسبت به سه هفته قبل کاهش پیدا کرده است. از سوی دیگر روسیه در سیاست تحدیدی نفت خود گفته است که تجدیدنظر کرده و نفت خام بیشتری روانه بازار می‌کند.

نفت خام «وست تگزاس اینترمدییت» امروز به قیمت ۷۳,۵۶ دلار به ازای هر بشکه در بازار کاشینگ به فروش رسید. افزایش قیمت این حامل انرژی نیز در ارتباط با تحولات دریای سرخ است. تولید نفت در ایالات متحده در هفته قبل مجدداً افزایش یافت. اما «آژانس بین‌المللی انرژی» در تازه‌ترین گزارش خود خاطر نشان کرده است اگر چه در سال ۲۰۲۴ همچنان تقاضا برای نفت افزایش خواهد یافت، اما این افزایش کمتر از مقداری است که در گذشته پیش‌بینی می‌شد.

بهای گاز طبیعی در هنری هاب که در سه هفته گذشته به ۳ دلار به ازای هر یک میلیون واحد حرارتی انگلیسی (بی تی یو) رسیده بود صبح امروز به ۲,۶۱ دلار به ازای هر میلیون بی تی یو رسید. بهای گاز طبیعی در روتردام هلند با افزایش قیمت به ۱۰,۵۰ دلار به ازای هر میلیون بی تی یو رسید. بهای همین مقدار از گاز طبیعی مایع شده در ساحل کره و ژاپن به ۱۵,۲۰ دلار هر میلیون بی تی یو افزایش یافت. افزایش قیمت گاز طبیعی نیز در سایه تحولات دریای سرخ و عبور وسائط حامل گاز طبیعی مایع شده (ال ان جی) باشد.

➤ **وضعیت تولید نفت خام چین:** پیش‌بینی می‌شود رشد تولید نفت در چین در سال‌های اخیر که حاصل سرمایه‌گذاری متمرکز بوده است، در سال ۲۰۲۴ کند شود. «لین چن» تحلیلگر شرکت «ریستاد انرژی» در این باره اظهار کرد: «اکثر میدان‌های نفتی چین، در مرحله فرسودگی قرار دارند و با کاهش تولید طبیعی روبرو هستند، از سوی دیگر کمبود اکتشافات جدید، چالشی را برای حفظ رشد تولید با نرخ فعلی در بلندمدت ایجاد می‌کند.» پس از کاهش ۱۲ درصدی تولید در فاصله سال‌های ۲۰۱۵ تا ۲۰۱۸، شرکت‌های نفتی چینی شامل سینوپک، پتروچاینا و CNOOC، در بحبوجه تلاش چین برای دستیابی به امنیت انرژی بالاتر، به تزریق نقدینگی برای احیاء تولید در میادین فعلی و اکتشاف میادین جدید پرداختند. تولید نفت چین از سال ۲۰۱۸، به‌طور میانگین ۲ درصد رشد سالانه داشته است. طبق آمار «اداره ملی انرژی» چین، تولید نفت خام پکن از میدان‌های فراساحلی در سال ۲۰۲۲، به ۱,۶ میلیون بشکه در روز رسید. با این حال، مشکلات فنی اکتشاف چاه‌های نفتی مستقر در خشکی به معنای آن است که رشد تولید نفت چین بعید است استمرار پیدا کند. همچنین شرکت مشاوره «وود مک کنزی» پیش‌بینی کرد تولید داخلی چین به میزان ۰,۸ درصد در سال میلادی آینده کاهش پیدا کرده و به ۳,۹۴ میلیون بشکه در روز برسد و با کاهش آهسته در سال‌های آینده، دنبال شود.

➤ **صدور فرمان «ولادیمیر پوتین» در خصوص توقیف اموال شرکت‌های انرژی اروپایی:** «ولادیمیر پوتین» رئیس‌جمهور روسیه، دستور داد شرکت‌های «وینترشال» آلمان و OMV اتریش از سهم‌های چند میلیارد دلاری پروژه‌های استخراج گاز در منطقه قطب شمال روسیه محروم شوند. تحت فرمان مذکور سهم دو شرکت مذکور در میدان یوژنو روسکوی و پروژه‌های آچیموف، به شرکت‌های تازه تأسیس روسی داده می‌شود. بزرگ‌ترین توقیف دارایی‌های خارجی در روسیه پس از آن روی می‌دهد که پوتین، اقدامات کشورهای غربی در واکنش به تصمیم روسیه برای اعزام هزاران نیروی نظامی به اوکراین در فوریه سال ۲۰۲۲ را اعلان جنگ اقتصادی خواند. شرکت‌های BASF و «وینترشال» اعلام کرده‌اند که دارایی‌های «وینترشال» در روسیه که در ارتباط با حدود نیمی از تولید

این شرکت به حساب می‌آید، عملاً توسط دولت روسیه سلب مالکیت شده و باید از فهرست دارایی‌های این شرکت حذف شود.

➤ **عدم تمایل نفتکش‌ها و کشتی‌های حامل گاز طبیعی مایع شده به عبور از دریای سرخ:** «بلومبرگ» گزارش داد به دلیل جنگ غزه و حملات حوثی‌ها تانکرهای حامل گاز طبیعی مایع شده مسیرهای خود را از دریای سرخ تغییر داده‌اند که در نتیجه آن مسیر کشتی‌ها طولانی می‌شود و ارسال سوخت در شرایط سرمای شدید به تعویق خواهد افتاد. «بلومبرگ» نوشت: «از روز جمعه، حداقل پنج کشتی مسیر خود را از آب‌های سواحل یمن تغییر داده‌اند، در حالیکه آنجا مسیری اجتناب‌ناپذیر برای کشتی‌هایی است که از کانال سوئز استفاده می‌کنند چرا که کانال مذکور اروپا و آسیا را به هم متصل می‌کند.» کانال سوئز به طول ۱۹۲ کیلومتر کوتاه‌ترین مسیر دریایی بین آسیا و اروپا است. این کانال یکی از هفت نقطه جغرافیایی پرآزدحام برای کشتی‌ها بوده و برای تجارت جهانی نفت بسیار مهم است. در عین حال این مسیر در برابر هرگونه اختلالی آسیب‌پذیر است. «بلومبرگ» افزود: «با تشدید حملات حوثی‌ها برای حمایت از حماس، شرکت‌های انتقال‌دهنده گاز طبیعی مایع شده از دریای سرخ اجتناب می‌کنند؛ در حالیکه قطر، یکی از بزرگ‌ترین تولیدکنندگان گاز طبیعی مایع شده در جهان، همچنان از دریای سرخ برای انتقال محموله‌های LNG استفاده می‌کند.» از سوی دیگر انحراف مسیر کشتی‌ها در شرایطی اتفاق افتاده است که تردد تانکرهای حامل گاز طبیعی مایع شده در یکی دیگر از آبراهه‌های حیاتی یعنی کانال پاناما، به دلیل خشکسالی به شدت محدود شده است. این بدان معناست که محموله‌های بیشتری از گاز طبیعی مایع شده ایالات متحده به آسیا نیاز به طی مسیرهای طولانی‌تری برای عبور از جنوب آفریقا به جای استفاده از دریای سرخ را خواهند داشت.

➤ **کاهش صادرات نفت خام روسیه:** روسیه اعلام کرد صادرات نفت خود را ۵۰ هزار بشکه در روز در ماه دسامبر بیشتر از آنچه قبلاً متعهد شده بود پایین می‌آورد تا از قیمت جهانی نفت حمایت کند. مسکو پیش از این متعهد شده بود صادرات خود را ۳۰۰ هزار بشکه در روز نسبت به سطح ماه مه تا ژوئیه پایین بیاورد و تا پایان سال ثابت نگه دارد. روسیه در دسامبر توافق کرد این رقم را در سه ماهه اول ۲۰۲۴ به ۵۰۰ هزار بشکه در روز برساند.

➤ **رشد میانگین صادرات نفت خام روسیه:** میانگین صادرات نفت خام و سوخت روسیه در چهار هفته گذشته با وجود کارهای تعمیراتی که ارسال نفت از بندر پریمورسک در دریای بالتیک را کاهش داده، افزایش یافته است. آمار رصد نفتکش‌ها که توسط «بلومبرگ» گردآوری شده است، نشان می‌دهد میانگین صادرات نفت از بنادر روسیه، در چهار هفته منتهی به ۱۷ دسامبر، به حدود ۳,۲۸ میلیون بشکه در روز رسید که در مقایسه با چهار هفته منتهی به ۱۰ دسامبر، حدود ۸۰ هزار بشکه در روز افزایش داشته است. در پایان هفته گذشته، طوفان و تعمیرات برنامه‌ریزی شده در بندر پریمورسک، روسیه را مجبور کرد که روز جمعه ارسال حدود دوسوم از محموله‌های نفت اورال را از بنادر خود در دریای بالتیک و سیاه، به حال تعلیق درآورد. صادرات فرآورده‌های روسیه هم در همین مدت افزایش یافت. طبق آمار شرکت «ورتکسا»، صادرات سوخت روسیه از راه دریایی در چهار هفته منتهی به ۱۷ دسامبر، به حدود ۲,۴ میلیون بشکه در روز رسید که بالاترین حجم صادرات از اواسط سپتامبر بود. روسیه به نشانه همبستگی با عربستان سعودی که شریک اصلی مسکو در ائتلاف «اوپک پلاس» است، متعهد شده است که تا پایان سال ۲۰۲۳، صادرات نفت خود را به میزان ۳۰۰ هزار بشکه در روز را کاهش دهد. در نشست اخیر وزیران «اوپک پلاس»، روسیه اعلام کرد که کاهش صادرات خود را به ۵۰۰ هزار بشکه در روز در سه ماهه اول سال ۲۰۲۴ افزایش خواهد داد و میزان صادرات ماه مه و ژوئن سال ۲۰۲۳، سطح مبنای این کاهش خواهد بود که شامل ۳۰۰ هزار بشکه در روز نفت خام و ۲۰۰ هزار بشکه در روز فرآورده‌های نفتی است.

➤ **امضاء قرارداد گازی میان آلمان و شرکت «اکوئینور»:** بزرگ‌ترین اقتصاد اروپا تحت یک قرارداد بلندمدت، در یک دهه آینده سالانه حدود ۱۰ میلیارد مترمکعب گاز طبیعی از نروژ وارد خواهد کرد. شرکت انرژی آلمانی Sefo و شرکت «اکوئینور» نروژ، قرارداد بلندمدتی برای تأمین گاز طبیعی امضاء کردند که به منزله نقطه عطف بزرگ در تلاش‌های برلین برای جایگزین کردن روسیه و کاهش و قطع وابستگی به گاز این کشور است. شرکت Sefo که به‌طور کامل، متعلق به دولت آلمان است سال میلادی گذشته پس از اینکه آلمان یک واحد سابق شرکت «گازپروم» روسیه را پس از مصادره، با وام چند میلیارد یورویی نجات

داد، ایجاد شد. دولت آلمان در تابستان گذشته اعلام کرد که شرکت «گازپروم جرمانیا» به منظور تضمین تأمین انرژی برای آلمان و اروپا، به شرکت Sefe تغییر نام یافته است. «اندرس اوپدال» مدیرعامل شرکت اکوئینور، گفت: «این یک پاسخ به نیاز اروپا برای تأمین بلندمدت و مطمئن انرژی و راه مقرون به صرفه برای کربن زدایی در مقیاس گسترده است.» براساس گزارش «رویترز»، دو شرکت در بیانیه مشترکی اعلام کردند این قرارداد تأمین از اول ژانویه سال ۲۰۲۴ تا سال ۲۰۳۴ اجرا خواهد شد و شامل گزینه‌ای برای تمدید پنج ساله براساس قیمت بازار است که ارزش این قرارداد را به حدود ۵۰ میلیارد یورو (۵۵ میلیارد دلار) می‌رساند.

➤ **افزایش صادرات نفت خام عربستان سعودی:** براساس داده‌های JODI صادرات نفت خام عربستان سعودی در اکتبر، به بالاترین سطح خود در چهار ماه گذشته صعود کرده است. صادرات نفت خام بزرگ‌ترین صادرکننده جهان، در اکتبر با ۹,۶ درصد افزایش نسبت به سپتامبر، به ۶,۳ میلیون بشکه در روز رسید و همزمان، تولید نفت این کشور، با ۰,۴ درصد کاهش، به ۸,۹۴ میلیون بشکه در روز رسید. تولیدکنندگان نفت «اوپک پلاس» در نوامبر، با کاهش داوطلبانه تولید مجموعاً حدود ۲,۲ میلیون بشکه در روز برای اوایل سال آینده موافقت کردند و این رقم شامل تمدید کاهش عرضه داوطلبانه عربستان سعودی و روسیه به میزان مجموعاً ۱.۳ میلیون بشکه در روز است.

➤ **چشم‌انداز دور از دسترس نفت ۱۰۰ دلاری در سال ۲۰۲۴:** تحلیلگران عقیده دارند قیمت نفت در ۲۰۲۴ به خاطر افزایش بیش از حد انتظار تولید و صادرات نفت ایالات متحده و همچنین پیش‌بینی کاهش تقاضا، احتمالاً به ۱۰۰ دلار به ازای هر بشکه نخواهد رسید، مگر اینکه شدت گرفتن تنش‌های ژئوپلیتیک باعث کاهش قابل توجه عرضه شود. همچنین کارشناسان معتقدند افزایش تولید نفت کشورهای غیر ائتلاف «اوپک پلاس» همچنان قیمت نفت را در سال آینده میلادی تحت فشار قرار می‌دهد. ائتلاف «اوپک پلاس» تلاش می‌کند با توافق برای کاهش تولید در سه ماهه اول سال آینده میلادی، کنترل عرضه جهانی نفت را در اختیار داشته باشد، اما این گروه با افزایش تولید نفت ایالات متحده و همچنین بالا رفتن عرضه از سوی تولیدکنندگان غیراوپک از جمله برزیل، گویان، کانادا و نروژ مواجه است. همچنین از برزیل دعوت شد از ژانویه ۲۰۲۴ عضو «اوپک پلاس» شود، اما این کشور اعلام کرده در طرح کاهش تولید این ائتلاف مشارکت نخواهد کرد.

«اوپک پلاس» تلاش می‌کند به قیمت از دست دادن سهم خود در بازار، مانع کاهش قیمت نفت شود. اما اگر نتواند کاهش تولید خود را بعد از مارس ۲۰۲۴ تمدید کند، موفق به بالا بردن قیمت نفت نخواهد شد. کاهش تولید این ائتلاف باعث افزایش ظرفیت مازاد آن شده است. تخمین زده می‌شود اوپک ۵,۵ میلیون بشکه در روز ظرفیت مازاد داشته باشد. طبق تخمین‌های مؤسسه تحقیقات کالای ING، قیمت نفت خام برنت در اوایل سال آینده میلادی بین ۸۲ تا ۸۵ دلار به ازای هر بشکه خواهد بود و در نیمه دوم سال که بازار با کمبود مواجه می‌شود، به متوسط ۹۱ دلار به ازای هر بشکه می‌رسد. «آژانس بین‌المللی انرژی» در گزارش ماهانه خود اعلام کرد عرضه نفت ایالات متحده در سال جاری میلادی ۱,۴ میلیون بشکه در روز افزایش می‌یابد، یعنی معادل دوسوم ۲,۲۴ میلیون بشکه در روز رشد تولید ائتلاف «اوپک پلاس». در همین حین، تولید «اوپک پلاس» ۴۰۰ هزار بشکه در روز کاهش می‌یابد که سهم آن را از بازار نفت تا ۵۱ درصد پایین می‌آورد، یعنی پایین‌ترین سطح از زمان پیدایش این ائتلاف در ۲۰۱۶. از سوی دیگر افزایش تولید نفت ایالات متحده مشکل بزرگی برای «اوپک پلاس» است. در چنین شرایطی به نظر می‌رسد تنها راه‌حل این باشد که عربستان سعودی بازار را با نفت خام پر کند تا قیمت آن به پایین‌تر از سطح سودآوری تولیدکنندگان آمریکایی برسد. کارشناسان معتقدند اگر کاهش تولید «اوپک پلاس» بعد از مارس ۲۰۲۴ تمدید نشود، قیمت نفت بین ۳۰ تا ۵۰ درصد سقوط خواهد کرد.

➤ **انتشار چشم‌انداز بانک «گلدمن ساکس» در خصوص قیمت نفت خام:** بانک آمریکایی «گلدمن ساکس» با اشاره به تولید قوی نفت در ایالات متحده، انتظار خود از قیمت نفت «برنت» در سال ۲۰۲۴ را به میزان ۱۰ دلار در هر بشکه پایین برد و بین ۷۰ تا ۹۰ دلار تخمین زد. این بانک سرمایه‌گذاری اکنون انتظار دارد قیمت هر بشکه نفت برنت در ژوئن سال ۲۰۲۴، به ۸۵ دلار برسد و در طی سال ۲۰۲۴، حدود ۸۰ دلار معامله شود، در حالیکه پیش از این قیمت ۹۲ دلار را پیش‌بینی کرده بود. تحلیلگران «گلدمن ساکس» خاطرنشان کردند تداوم عرضه از سوی کشورهای غیراوپک که در راس آن‌ها ایالات متحده قرار دارد، نشان می‌دهد که افزایش تولید نفت واشنگتن، احتمالاً در سال ۲۰۲۴ استمرار پیدا کند.